

Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського : збірник наукових праць. – Миколаїв : Вид-во МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2013. – Випуск 1.42(95). – С. 208-211.

Підготовка майбутніх хореографів до виховної роботи в дитячих хореографічних колективах

Постановка проблеми Зміни освітньої парадигми, що відбувається на сучасному етапі вимагає нових підходів до хореографічної освіти, а саме посилення гуманістичних, особистісно орієнтованих аспектів взаємодії керівників дитячих хореографічних колективів з дітьми. Аналіз сучасних уявлень педагогів-хореографів про танцювальну освіту і виховання дітей у хореографічних колективах дозволяє визначити ряд суперечливих тенденцій. З одного боку, розповсюдження хореографічних груп, гуртків та колективів говорить про великий інтерес дітей, молоді до хореографічного мистецтва, що дає змогу реалізувати творчі амбіції танцівника. З іншого боку – сучасні підходи до мистецької освіти потребують нові принципи роботи з молодим поколінням, більше звертаючи увагу на особистісне становлення дитини. У цьому контексті підготовка майбутніх хореографів вимагає не тільки впровадження мистецько-хореографічної освіти, а і компетентнісного, цілеспрямованого виховання особистості учасника хореографічного колективу до розробленості змісту, форм і методів виховуючої взаємодії керівника з вихованцями відносно специфіки колективу дітей та молоді.

Для особистості керівника дитячого хореографічного колективу властиве гуманне ставлення до оточуючого світу, вміння взаємодіяти з людьми, досягати результативності у різних видах діяльності, творчо самореалізуватися. Вирішення цих проблем неможливо без розвитку особистісних якостей характеру як власних, так і дітей, які складають основи творчого самовиявлення.

Аналіз досліджень і публікацій Проблемам суб'єктного розвитку школяра у різних сферах його життєдіяльності присвячені роботи вчених, серед яких І.Д.Бех (особистісно орієнтоване виховання), Є.В.Бондаревська

(ціннісні основи виховання), А.В.Мудрик (спілкування під час виховання), Т.В.Кравченко (особливості соціалізації підлітків), І.В.Климов (мистецтво як засіб виховання морально гармонійної особистості), Л.М.Лузіна (онтологічний підхід до виховання) та інші. Різноманітність підходів до виховання свідчить про актуальність зазначеної проблеми, осмисленість її як важливої сфери розвитку людини і необхідність нових підходів до впровадження основних надбань у практиці підготовки майбутніх фахівців, а саме в роботі керівників дитячих хореографічних колективів.

Мета статті полягає у розкритті особливостей підготовки майбутніх хореографів до виховної роботи в дитячих хореографічних колективах

Виклад основного матеріалу. Сучасна мистецька освіта і практика передбачають широке використання методики хореографічної роботи. Разом з цим питання виховання дітей у хореографічних колективах майже не відображено у посібниках, методичних рекомендаціях як для майбутніх хореографів, так і для тих, хто займається практикуючою діяльністю на сучасному етапі. О.М. Фокіна, аналізуючи вплив хореографічного мистецтва на людину зазначає, що специфіка хореографічного мистецтва полягає у тому, що впливаючи на моральність людини, яка пов'язана насамперед з розвитком емоційно-моральної чуйності та на розвиток емоційної сфери особистості, удосконалюючи тіло людини фізично, виховуючи засобами музики духовно, хореографічне мистецтво викликає гаму різноманітних морально-естетичних почуттів, як у глядача, так і учасників хореографічних колективів: співчуття, радість, сум, захоплення, гнів та інші. Заняття хореографією допомагають набути впевненості у власних силах, дають поштовх до самовдосконалення, постійного розвитку.[1]. Але, ми вважаємо, що зазначений вплив буде більш ефективним тоді коли керівник хореографічного колективу володіє методикою виховної роботи з учасниками дитячих хореографічних колективів. Виходячи з цього нами розроблена програма спецкурсу для майбутніх хореографів «Специфіка виховної роботи у дитячих хореографічних колективах». Програма містить

наступні розділи: визначення цілей виховної роботи; варіативність змісту виховання; виховання моральних якостей учасників хореографічних колективів як орієнтир творчої діяльності керівника; форми і методи виховання у дитячих хореографічних колективах; суб'єктність керівника і суб'єктність вихованця – шляхи розвитку; робота з батьками як особистісно значуща взаємодія; педагогічна підтримка дитини – технологія співтворчості та співробітництва; технології саморозвитку дитини у хореографічному колективі; створення виховуючого середовища у хореографічному колективі – запорука творчого особистісного розвитку його учасників.

Особливе значення при підготовці майбутніх хореографів ми приділяємо розвитку комунікативних якостей як керівників, так і танцюристів. При цьому ми спираємося на концепцію суб'єкт – суб'єктних відношень людей в діяльності. В основі зазначених відношень знаходяться такі дії між людьми як сприяння або протидія, згода, співпереживання, взаєморозуміння чи навпаки. Усі учасники хореографічного колективу (керівники, концертмейстери, діти) предстають як активні співучасники спільної творчої діяльності. Результатом активності в суб'єкт-суб'єктному спілкуванні стає більш високий рівень взаєморозуміння, співпереживання, співучасті, що знайде відзеркалення у хореографічному мистецтві. Тому підготовка майбутніх хореографів до реалізації суб'єкт-суб'єктного спілкування, до передачі ціннісного ставлення до оточуючого світу надасть можливість готувати не тільки танцюристів, а і людину з високими моральними якостями.

Вирішуючи зазначену проблему ми спираємось на наступне: а) хореографічне мистецтво є синтезом емоційно-чуттєвого відображення життя; б) спілкування з глядачем, реакція глядача на мистецтво танцю є також основою для розвитку відображеної суб'єктності.

Програма підготовки включає самостійну роботу студентів з тематики щодо моделювання виховної взаємодії з учасниками дитячих хореографічних колективів. Результати висвітлювались на студентській конференції,

обговорювались спільнотою студентів-майбутніх хореографів щодо позитивних чи негативних аспектів втілення у досвід діяльності. Назвемо деякі з них: розвиток вольових якостей учасників дитячих хореографічних колективів; вивчення індивідуальних особливостей учасників дитячих хореографічних колективів і надання допомоги в їх самовизначенні; спілкування з дітьми як вид діяльності керівника дитячим хореографічним колективом; індивідуальний підхід у діяльності вчителя-хореографа; виховання толерантності у підлітків у процесі керівництва дитячим хореографічним колективом; особистісно орієнтоване виховання у дитячих хореографічних колективах; професійно-педагогічні уміння хореографа; педагогічна підтримка учнів та запровадження її в діяльність дитячих хореографічних колективів; самореалізація вчителя-хореографа.

Нами підготовлені та втілені під час проведення занять зі студентами на спецсемінарі вправи, які сприяють розвитку умінь і навичок виховної взаємодії зі школярами у дитячих хореографічних колективах. Наприклад, для розвитку емпатії у майбутніх хореографів нами використовується вправа «Емпатія».

Мета: осмислення у групі проблем взаємної оцінки, сприйняття один одого. Інструкція: два або три добровольці виходять за двері. Група домовляється про те, хто з учасників буде дивитися на кожного, хто зайшов, з відкритою неприязню, з прихованою неприязню, із симпатією (по одній людині). Решта домовляються дивитися на того, хто зайшов, нейтрально. Ведучий говорить: «Підійди до кожного, подивись йому у вічі. Ми домовились, що деякі члени групи будуть дивитися на тебе не зовсім звично. Скажи вголос, як ставиться до тебе в даний момент кожен із присутніх». Після цього необхідно, щоб ті, хто домовився дивитися на того, хто зайшов, емоційно, розкрили своє завдання.

Обговорення: в обговоренні зазвичай виявляється відомий феномен «вікової тривожності», який змушує переоцінювати кількість емоційних поглядів.

Вправа «Спільна мова».

Мета: активізація умінь учасників встановлювати контакт різними способами.

Інструкція: група розподіляється на трійки. У кожній з таких міні груп ролі розподіляються так: «глухий і німий» - нічого не чує, говорити не може, в його розпорядженні зір, жестикуляція й пантоміма; «глухий і паралітик» - може лише бачити й говорити; «сліпий і німий» - може чути, жестикулювати й користуватися пантомімою.

Завдання: не виходячи з приписаних ролей, домовитися між собою про щось (наприклад, про місце зустрічі, подарунок імениннику тощо).

Обговорення: які труднощі викликало це завдання? Які шляхи подолання труднощів вони обрали, з ким із партнерів було найскладніше спілкуватися, чому?

Вправа «Зустріч в автобусі».

Мета: розвиток емоційної відкритості учасників, розвиток невербальних засобів спілкування.

Інструкція: група ділиться на дві підгрупи, утворюючи дві шеренги так, щоб всі сиділи обличчям один до одного (якщо в групі непарне число учасників, то ведучий також бере участь у виконанні вправи).

Ведучий звертається до учасників тренінгу: «Уявіть собі, що всі ми їдемо в автобусах: одна підгрупа їде в одному, друга — в іншому. Автобуси зупинилися у транспортній «пробці». Ви сидите біля вікна і бачите, що в іншому автобусі напроти вас теж біля вікна сидить ваш знайомий. Це велике везіння, оскільки вам терміново слід передати йому якусь важливу інформацію, і ви, скориставшись ситуацією, намагаєтесь це зробити. Однак здійснити це ви можете лише мовчки, без слів, невербально. Часу у вас небагато. Той, кому передають інформацію, намагається зрозуміти, що йому повідомляє його знайомий». На першому етапі вправи ведучий пропонує одній шерензі виступити в ролі тих, хто передає інформацію, а іншій, - в ролі тих, хто сприймає повідомлення. Коли усі готові, ведучий пропонує

кому-небудь з першої шеренги почати передавати інформацію, а всіх інших просить уважно спостерігати. Після того як інформація буде передана, той учасник групи, кому вона була призначена, розказує, що він зрозумів. Інші учасники у цей час можуть висловлювати свої версії даного тексту. Це активізує роботу, дозволяє набути більшого матеріалу для обговорення, знижує напруженість.

По завершенні той, хто передавав повідомлення, говорить, чи правильно його зрозуміли, і за необхідності вносить корективи.

Обговорення: учасники обмінюються досвідом з приводу того, що допомогло їм вірно зрозуміти інформацію, і якими способами можна зробити інформацію, що передається невербально, зрозумілою.

Висновок Зазначена підготовка майбутніх хореографів до виховної роботи у дитячих хореографічних колективах значно поліпшує психологічний клімат занять (про що свідчать результати студентської практики). Відношення між учасниками дитячого хореографічного колективу в такій ситуації стають особистісно значущими та переходять у властивості й риси характеру. Вони віддзеркалюються в установках, мотивах, цінностях, орієнтаціях, визначають вибір форм поведінки.

Література

1. Фокина О.М. Хореография в общеобразовательной школе как средство гармонизации развития личности.: автореф. Дис... канд. пед. наук: 13.00.01. Тюмень 2002. с. 21